

B

R

A

H

O

D

U

n

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ओपन युनिवर्सिटी

(गुजरात सरकार द्वारा स्थापित)

“ज्योतिमय” परिसर,

सरभेज-गांधीनगर डाईवे,

छारोडी, अमदावाड-382 481

E-mail: feedback@baou.edu.in

Website : www.baou.edu.in

सत्रीयकार्य ओगष्ट – 2017

स्नातक पदवी अभ्यासक्रम

बी.ए. प्रथम वर्ष

अर्थशास्त्र पेपर-02

स्वातंत्र्य प्राप्ति पछीनो भारतनो

आर्थिक विकास भाग-01

अभ्यासकेन्द्रने सोंपवानी छेल्की तारीख

30/04/2018

પ્રિય વિદ્યાર્થી મિત્ર,

બી.એ.અભ્યાસક્રમમાં પ્રવેશ મેળવવા બદલ આપને અમારા વતી ખૂબ ખૂબ અભિનંદન. આપ દૂરવર્તી શિક્ષણમાં અભ્યાસ કરી રહ્યા છો જેમાં આપની ઉપર અધ્યાપકનું કોઈ અંકુશ નથી. આ પદ્ધતિમાં આપને સ્વંય અનુશાસન અપનાવવું જરૂરી છે. આપને આપના વિષયની કેડીટ અનુસાર આ વિષયમાં દૈનિક 2 કલાક સમય ફાળવવો આવશ્યક છે.

સ્વાધ્યાયકાર્યનું ફોર્મેટ એ આપની સત્રાંત પરીક્ષાના ફોર્મેટ પ્રમાણે જ રાખવામાં આવેલ છે, જેથી અમારી પરીક્ષાની તૈયારી અર્થે યોગ્ય સમજ માટે સ્વાધ્યાયકાર્ય ખૂબ ઉપયોગી છે. સ્વાધ્યાયકાર્યોમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપને મળેલી અભ્યાસ-સામગ્રીમાંથી સીધા જ કોપી કરવાના નથી, આપ જે વાંચન કરો છો, જે સમજો છો, તે આપની પોતાની ભાષામાં લખવાનું રહેશે.

સ્વાધ્યાયકાર્યનું પુનઃમૂલ્યાંકન થતું નથી જો કોઈ વિષયના સ્વાધ્યાયકાર્યમાં ઓછા ગુણ હોય તા ફરીથી લખેલું સ્વાધ્યાયકાર્ય સ્વિકારવામાં આવશે નહીં. જેથી આપ પ્રથમ વખતે જ વ્યવસ્થિત જવાબો લખી જમા કરાવશો. જેથી સારામાં સારા ગુણ મેળવી શકશો અને ઉત્તમ પરિણામ પ્રાપ્ત કરી શકશો.

ખૂબ ખૂબ શુભકામનાઓ સહ,

સ્વાધ્યાયકાર્ય વિભાગ

અગત્યની સૂચનાઓ

- સ્વાધ્યાયકાર્ય જમા કરાવવાની છેલ્લી તારીખ: **30/04/2018** છે, તો આ સમય મર્યાદામાં આપે સ્વાધ્યાયકાર્ય લખી જમા કરાવવું જરૂરી છે.
- સ્વાધ્યાયકાર્ય જમા કરાવતી વખતે તેની રસીદ લેવી ફરજિયાત છે. જેથી ભવિષ્યમાં સ્વાધ્યાયકાર્યને લગતી કોઈ પૂછપરછ કરવી હોય તેના ઉકેલમાં રસીદ રજૂ કરી શકાય.
- તમારા ચેક થઈ ગયેલા સ્વાધ્યાયકાર્ય તમારી સત્રાંત પરીક્ષા પહેલા જ કેન્દ્ર પર રસીદ બતાવી પરત લેવા જેથી પરીક્ષાના વાંચન અર્થે પણ તેને ઉપયોગમાં લઈ શકાય.
- બી.એ./બી.કોમ. અભ્યાસક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્યમાં પાસ થવા માટે **11** ગુણ લાવવા જરૂરી છે, જો તેનાથી ઓછા ગુણ હોય તો તે સ્વાધ્યાયકાર્યમાં વિદ્યાર્થી નપાસ માનવામાં આવશે, અને તે સ્વાધ્યાયકાર્ય નવા સત્રનું મેળવીને ફરીથી લખવાનું રહેશે.
- સ્વાધ્યાયકાર્યના ગુણ વગર ફાઈનલ માર્કશીટ મેળવી શકાશે નહીં.
- લખેલા સ્વાધ્યાયકાર્ય જમા કરાવતી વખતે તેની સાથે સ્વાધ્યાયકાર્યનું પ્રશ્નપત્ર ફરજિયાત જોડવું.
- આ પછીનું પેજ વિદ્યાર્થીએ પ્રિન્ટ કાઢી તેમાં માંગેલ માહિતી ભરી લખેલા સ્વાધ્યાયકાર્યના પ્રથમ પેજ ઉપર લગાવવું.

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
અમદાવાદ

અભ્યાસક્રમ : બી.એ. પ્રથમ વર્ષ

પાઠ્યક્રમનું નામ : સ્વાતંત્ર્ય પ્રાપ્તિ પછીનો ભારતનો
આર્થિક વિકાસ ભાગ-01

નોંધણીનંબર : _____

અભ્યાસકેન્દ્રનું નામ : _____

નામ : _____

અભ્યાસકેન્દ્ર કોડ નં. : _____

સરનામું : _____

_____

_____

મોબાઈલ નંબર : _____

ઈ-મેઈલ : _____

વિદ્યાર્થીની સહી : _____

તારીખ : _____

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

અમદાવાદ

અભ્યાસક્રમ : બી.એ. પ્રથમ વર્ષ

અર્થશાસ્ત્ર પેપર-02

પાઠ્યક્રમ : સ્વાતંત્ર્ય પ્રાપ્તિ પછીનો ભારતનો આર્થિક વિકાસ ભાગ-01

સત્રીય કાર્ય ઓગસ્ટ-2017

કુલ ગુણ-30

ઉત્તીર્ણ થવાનું ધોરણ: 11ગુણ

વિભાગ ક નીચેનામાંથી કોઇપણ એક પ્રશ્નનો આશરે 800 શબ્દોમાં જવાબ લખો.

(8x1=8)

(1) જમીન ઉપરના બિનકૃષિ સાધનો પર વિસ્તૃત નોંધ લખો.

અથવા

(2) સહકારી બેન્કિંગ ક્ષેત્રનો પરચય આપો.

વિભાગ ખ નીચેનામાંથી કોઇપણ બે પ્રશ્નોના આશરે 400 શબ્દોમાં જવાબ આપો.

(4x2=8)

(1) આંતરિક અને દરિયાઈ જળવહેવારનું મહત્વ સમજાવો.

(2) આર્થિક વિકાસમાં મૂડીનિર્માણ તથા બચતોનું મહત્વ સમજાવો.

(3) આર્થિક વિકાસમાં વિદેશી સહાય તથા તેની સાથે જોડાયેલી સમસ્યાઓનું વર્ણન કરો.

વિભાગ ગ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આશરે 300 શબ્દોમાં લખો. (ગમે તે ત્રણ)

(3x3=9)

(1) જાહેર ખર્ચ એટલે શું? જાહેર ખર્ચમાં વૃદ્ધિ ક્યાં કારણોથી થાય છે?

(2) સમતોલ અને અસમતોલ વિકાસ એટલે શું?

- (3) નિરપેક્ષ ગરીબી અને સાપેક્ષ ગરીબીના ખ્યાલ સમજાવો.
(4) “ખેતીનું વાણિજ્યકરણ” – વિષય પર નોંધ લખો.

વિભાગ ઘ નીચેનાં વિધાનો સાચાં છે કે ખોટા તે જણાવો **(0.5x10=5)**

- (1) મહાલવારી પદ્ધતિમાં મહેસૂલ આકારણીનું એકમ ગામ અથવા ગામડાઓનો સમૂહ હતું.
(2) 1835થી કાગદી નાણાની શરૂઆત થઈ .
(3) આવકની અસમાનતા નિરપેક્ષ ગરીબી દર્શાવે છે.
(4) આંતરિક બચતોનો ઘણો મોટો હિસ્સો કુટુંબો પાસેથી આવે છે.
(5) કુદરતી સાધનોનો પૂરતો ઉપયોગ ન થયો હોય તો વધતી વસ્તી આર્થિક વિકાસને સહાયક છે.
(6) વસ્તી-વૃદ્ધિ નિયંત્રણ કાર્યક્રમની સૌ પ્રથમ શરૂઆત બ્રિટનમાં થઈ.
(7) જાહેર અને ખાનગી ક્ષેત્ર પરસ્પરના હરીફ છે.
(8) ભારતમાં સરકારી આવકના સ્ત્રોત તરીકે ખાધપૂરક નાણાતંત્રનો ઉપયોગ વધુ થયો છે.
(9) કંપનીના નફા પરનો કરસંપાત હમેશા ગ્રાહકો પર પડે છે.
(10) નાણા બજાર રીઝર્વ બેન્કનું નિયંત્રણ કરે છે.